

ELOFIZETÉS.

NYILYBEN ES VIDEKEN

Egy évre ... 800 kor
Fél évre ... 150 kor
Egy negyed évre 75 kor
Egy órára ... 25 kor.

Nyitási közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és esanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 388.

KIADÓHVATAL:

Aradi Nyomda Rézvány
Társaság.

Bulevardul Regale Ferd
nand I. (József főh.-ut 22)
TELEFON-SZÁM: 154.

Arad, 1920.

Főszerkesztő
Stauber József.

Péntek, június 25.

A parlament ülése.

BUKAREST. A képviselőház keddi ülésén a bizottságokat választották meg. A szenátusban megkezdődött a mandátumok igazolása. A börtönben levő Bujor, szociálista mandátumának igazolásánál, Alexandrescu szenátor felszólalt és bolsevikinek aposztrofálta Bujort. Erre nagy lármát támadt és az ülést öt percre fel kellett függeszteni. Végül mégis érvényesítették a mandátumot. Az újabb megnyitása után a szatmári választás került sorra. Ennél a kérdésnél az ellenzék névszerinti szavazást kért és miután ezt az elnök megtagadta, az egész ellenzék tüntetően kivonult az ülésteremből. Ezután elnökválasztásra került a sor és elnökké Coandă tábornokot választották meg.

Ujabb leuárfolyam emelés az erdélyi vasutakon.

Clujról (Kolozsvár) jelentik: Még csak nemrégiben jelent meg a CFR. központi igazgatóságának az a nagy megütőerőt keltő rendelete, amely egy leuak az árát 2.30 koromban állapította meg a hivatalos 2:1 arány helyett s most már újabb rendelet készült el a CFR. igazgatóságánál, amely a leu árát még jobban emelheti s a korona és a leu arányát 1:1-re állapítja meg a következő tíz napra. A rendelet életbeléptetése nemcsak az utazást és a podgyászszállítást drágítja meg hatalmasan, hanem nagy zavarokat idéz elő a vasúti könyvelésben is.

Ujabb termésrendelet Magyarországon.

BUDAPEST. Ma megjelent az ideai termésre vonatkozó rendelet, amely szerint minden termelő, köztelen buza, rozs és kétszeres terméssének egy részét a kormány által később megállapítandó áron közzükségleti célokra beszolgáltatni. Ezt a mennyiséget a terméshez arányítva a közlelmezési miniszter állapítja meg. A fennmaradó mennyiséget a termelő a belföldi forgalomban eladhatja, de állami árral feleletni tilos. Az árpa, köles, tatárka, tengeri és hűlyes a belföldi forgalomban szabadon adható és vásárolható.

A mai valutapiac.

Ma lanyhaság uralta a pénzpiacot, csupán leiben volt egy kevés kereslet, 360-os áron történt vétel, a márka 465-470-en szilárdan áll, dollárban nem volt üzlet. Timisoara (Temesváron) a lei 372. Bucuresti: korona 28.50, márka 129, dollár 37.

Nem halasztották el a bojkottot Magyarországon ellen.

(Budapesten olcsóbb lett az élelmiszer)

Egyes erdélyi plok nyomán arról adtunk hírt, hogy a Magyarország ellen kimondott bojkott tekintetében az antant munkássága más elhatározásra jutott. Ez egyáltalán nem felel meg a valóságnak, mert a bojkott tart és annak további fejleményéről alább következő távirataink számolnak be:

BUDAPEST. Az amsterdami nemzetközi internacionale határozata következtében Magyarország szállítási bojkott alatt áll és 20-tól kezdve Ausztriából semmiféle szállítmány nem érkezett Magyarországra. Farsának és Hermann osztrák szociálista képviselők, aki résztvettek az amsterdami ülésen, Bécsbe való hazajövetelük után azonnal megkezdtek a bojkott szervezését.

BÉCS. Mint ismeretes, a magyar kormány represzáliákkal és a külföldi bojkottal szemben, bojkottra bojkottal felel és ezt első sorban Ausztria sanyli meg, amely naponta több száz waggont kapott Magyarországból. Eddig négy kilépő állomás bonyolodott le az Ausztria felé irányuló forgalom. Bruck-Királyhida, Savanyékut és Gyanafalva a máv vonalain, a déli vasúton pedig Csáktornyai a kilépő állomás. Ezek az állomásokon keresztül mentek azok az élelmiszer szállító vonatok, amelyekből Bécs élt. Mintegy száz-százötven waggon élelmiszer ment naponta Ausztriába Magyarországból, természetesen ez a szállítmány most elmarad és a bojkott tulajdonképpen nem is annyira Magyarországot érinti, mint inkább a Magyarországra utalt Ausztriát. Bécsben mindössze öt napra való élelmiszer van, ezt a mennyiséget is az antantmisszió jóvoltából szedték össze és ha a bojkott továbbra is tart, a nagy osztrák főváros öt nap múlva élelmiszer nélkül marad.

BUDAPEST. A budapesti piacon már is érezhető a bojkott hatása. Még pedig jó hatása. A főzelék és gyümölcs ára jelentősen csökkent és valószínű, hogy miután azok a mennyiségek, amelyek nap-nap után 100-150 waggonokban mentek ki Ausztriába, itt maradnak Budapesten és az országban, a belföldi fogyasztás fogja megőrizni a bojkott kedvező hatását. A budapesti piacon 21-én a tök kilogrammja már 60 fillérra esett, zöldbab 4 koronáért kapható, csereasznye és meggy jelentősen olcsóbb.

Egy új vasútról.

(Hibás tervezetésekről.)

Egyik helybéli lap megírta, hogy Arad és Oradea Mare (Nagyvárad) között közvetlen vasúti összeköttetést akarnak létesíteni oly módon, hogy Chisineu (Kisjenő) és Salonta (Nagyszalonta) között keskenyvágányú vonalat építenek ki. Az alakuló építető részvénytársaság ezáltal a sirlamas közlekedési viszonyokon akar segíteni, mert ma, ha valaki Aradról Oradea mare-ra (Nagyvárad) akar utazni, Clujon (Kolozsváron) keresztül kell mennie, ami majdnem két napi utat tesz ki, ha nem akarja magát kitenni egy kellemetlen kocsiszónak Chisineu (Kisjenő) és Salonta (Nagyszalonta) között. A teherszállításon is segí-

teni akarnak ezáltal és úgy vélik, hogy lényegesen olcsóbb az áruk szállítása a két város között, ha közvetlen vasúti vonal áll rendelkezésre. A teherszállítás kérdése a két város között azonban keskenyvágányú vonattal koránt sincs megoldva. Az Oradea mare (Nagyvárad) és Arad közötti teherszállítást ugyanis ily módon csak átrakással lehetne lebonyolítani, ami a szállítást lényegesen megrágitná. Sokkal helyesebb volna ha Chisineu (Kisjenő) és Salonta (Nagyszalonta) között rendes nyomtávú vonalat fektetnének le, mert ez az építkezés nem sokkal többbe kerülne és meg lenne az az előny, hogy a waggonokat nem kell Chisineu-orr (Kisjenő) kírakni, hanem tovább szaladhatnának Oradea mare (Nagyvárad) felé és vissza. Helytelen ezt a vonalat mellékvonalnak tekinteni, mert a Chisineu (Kisjenő) és Salonta (Nagyszalonta) közötti vasútvonal nemcsak a két állomást kötné össze, hanem bekapcsolódna több község is, nem beszélve arról, hogy ez szinte összekötő kapocs lenne a két alföldi nagy város: Arad és Oradea mare (Nagyvárad) között és Nagyváradról tovább indulhatna Csehszlovákia felé.

A kormányzótanács új elnöke.

Megírtuk, hogy Suciu János, a felszámoló bizottság elnöke lemondott állásáról és a minisztertanácshoz intézett beadványában felmentését kérte. Abban az esetben, ha Suciu végleg fenntartaná elhatározását és lemondása kész tényre alakulna ki, három kandidátusa volna az elnöki székeknek, akik közül ma még nehéz a legbiztosabb jelöltet megállapítani. A három kandidátus: dr. Francu Amos, dr. Ghilezan Livius és dr. Buksán belügyi államtitkár. Mindhárman jól ismert alakjai a közéletnek és politikai jelentőségük a mai körülmények között nagy. Francu Amos a keresztény szociálista párt szervezője, aki ilyen minőségben az Averescu párt ex-

ponense, dr. Ghilezan jelenleg képviselője ugyanennek a pártnak, míg dr. Buksán mint a belügyi reszort vezetője szerzett érdemeket. Amint mi tudjuk, mindhárman közül dr. Buksánnak van a legtöbb híve a bukaresti kormány tagjaiban és őt tartják leginkább alkalmasnak erre az állásra. Jelenleg Bukarestben tartózkodók minden valószínűség szerint azért, hogy ebben a kérdésben interveniáljon. Nem tartjuk lehetetlennek, hogy abban az esetben, ha Suciu lemondása végleges marad, dr. Buksán már, miután a likvidáló bizottság elnöke tér haza Bukarestből.

A likvidáló bizottság vezetését ma Mihály Tivadar vette át.

Tolvaj nevelőnő.

Weber Matild nevelőnő Zöldi aradi vasutásnál volt szolgálatban, akitől a múlt év decemberében nagymennyiségű ruhaneműt, egy arany órát, aranyláncot és egy látszóval lopott el. Az aranyneműket Waldmann I. aradi ékszerésznél értékesítette. Zöldi feljelentésére a rendőrség a tolvaj nevelőnőt letartóztatta, majd át-kísértette az ügyészségre. Ma volt

ügyében a fővárosi bíróság az aradi törvényszék büntető tanácsa előtt. Miután a bíróság a lopást beigazoltnak látta, a tolvaj nevelőnőt egy évi börtönrre ítélte. Waldmann ékszerészt az orszádaság vádjai alól felmentette, mert igazoltnak látta, hogy az aranyneműket jóhiszeműen vásárolta, amár is inkább, mert Weber Matild elegánsan volt öltözve és nem sejtette azt, hogy tolvajnövel áll szemben. Az elítélt felebbezett.

Fordulat előtt a félmilliárdos titok.

(Talán „csak“ 40 millióról van szó.)

BUDAPEST. A budapesti rendőrség teljes erővel folytatja a nyomozást Jellinek Morton és félmilliárdja titokzatos eltűnése dolgában. Egymásután jelentkeznek a „hiteles“ szemtanúk, akik látták a bujkáló Jellineköt, csak a károvaltak nem óhajtanak szerepelni. A nyomozás a legnagyobb nehézségekkel küzd. De amennyi már megállapították, hogy a miniszterelnökség volt miniszteri titkára nem mások keze által tűnt el. Jellinek Morton megszökött, miután a rábizott őriást összegek legnagyobb részét még a fővárosban biztonságba helyezte. A főkapitányság két detektívcsoportja felkereste mindazokat, akiknek nevei az ügyrel kapcsolatban emlegettek és igyekeznek összeállítani elsősorban Jellinek Morton ügynökeinek névsorát. Az eddigi valóságok megegyeznek abban hogy a valutaspekuláció tulajdonképpen csak ürügy volt arra, hogy Jellinek minél horribilisebb összegeket tudjon az első sikere után felhalmozni. Az ékszervásárlásokkal azonban mintegy *félmilliós veszteség érte*. E tekintetben Székely nevű főügynöké tudna pontos felvilágosítást adni, ha ő is el nem tűnt volna a fővárosból. A pénz valósággal vakon dült hozzá. A rendőrségi nyomozás az eddig történt kihallgatások alapján azt is meg akarja állapítani, hogy csakugyan 400 millióval károsultak-e a megbizók. Ma már valószínű, hogy nem lehet teljesen ekkora összegekről szó. Megbizói ugyanis már előzően horribilis haszonban részesedtek s a már halmozva nyert pénzt adták oda újabb forgatásra, tehát *öröszert nyert pénz veszett oda*. Mégis a tényleges károsodás körülbelül 40 millió lehet. A nyomozás másik ága annak a fontos részletnek a megállapítására törekszik, miként szökött meg, illetve tűnt el Jellinek Morton. Ebben a tekintetben az Uniobank főtitkárja, Létay Gusztáv adhat értékes felvilágosítást, akivel együtt hagyta el Budapestet a valuta szélhámos miniszteri titkár. A bankfőtitkár kihallgatásáról a rendőrség még nem nyilatkozott, kétségtelen azonban, hogy Jellinek összejártott valakivel és az értékek nagy részét, akár pénz volt abban a csomagban, amit Létavhoz eljuttatott, akár ékszer, a fővárosban rejtették el. Létay egész éjjel a rendőrségen maradt, ahol kihallgatása még késő éjszaka is folyt. A detektívönök meggyőződése, hogy az izgalmas bűnyügre teljes világlóság fog derülni. Jellinek Morton hollétére vonatkozóan több irányban kutatnak a detektívek, egyes szakak Bécs felé vezetnek,

más nyomok Jugoszláviába, de vannak olyan megbízhatónak látszó adatok is, hogy Jellinek Morton Szeged közelében a demarkációs vonalon túl egy helyiségben tartózkodik. Az eltűnt miniszteri titkár jogi képviselője Vándor Mihály dr. érdekes nyilatkozatot tett ügyfele szerepéről. Nyilatkozatában elmondja, hogy Jellinek nem volt ugyan gazdag ember, de rendezett viszonyok között élt és így gyanus áletetekre nem volt rászorulva. Negr Károly dr. főkapitányhelyettes detektívönök is nyilatkozott a nagyszabású bankügyben és a következőket mondotta:

— A Jellinek-ügyvel Kapcsos-

Tíz korona egy hold föld bére

Hihetetlenül hangzó makulátlanul határozatot közöl egy magyar bíróság. Tíz korona évi bérösszeget szabt meg a minisztertanács az országgyűlési törvények hódolmánya. Mit lehet ma mondani tíz koronára? Bármi lehet, gyűlölet, féltékenység, s talán egy pomposz. A mai tíz korona nem több a bértelők 1-6 HUÉrtékénél. Ezzel szemben hirtelen gazdálkodással több ezer korona értékű terményt szedtek a bérlőknek egy hold föld. Nem a hitbizománytuladonosok a sok ezer holdasokat féltjük mi, akiknek bizonyára lesz mit aprítani a tejbe ezután is. De példátlan igazságtalanságokat szenvednek el azok a birtokosok, akiknek ma egyedül az existenciájuk a föld s

latos hiesztelések sokféle variációja ma még mind találgatás. A megindított nyomozást nagy apparátussal folytatjuk tovább, minden irányban gyűjtjük az adatokat, hogy tiszta képet nyerjünk a történetről. Egelőre azonban még semmi közölhető pozitív adat nem áll a rendőrség rendelkezésére.

A rendőrség Bécsesél is érintkezésbe lépett Jellinek Morton felkutatása céljából.

A budapesti aradi misszió nyilatkozatot tették közlő a fővárosi lapokban a titokzatosan működő korrupciónak, akik állítólag a valutaszedelgés technikai részét lebonyolították. Minden misszió meg van győződve róla, hogy az ő futárjai valutaszedelgekben legkevésbé sincsenek kompromittálva.

akkor közül igen sokan egy bírtak, hogy egy-egy birtokosok elvették s most a tíz koronára bérrel szabták. Hiszen a szomszédok. Talán csakugyan a mi érveinket az erdő, ha nem csupán Erdélyre, hanem az összes régi és új területre vonatkozóan ez a makulátlanul döntés. Azt hallott azonban némelyek, hogy Mihály a Valda-kormány felállítását megelőzően éppen azért birtokos meg, mert a radikális földosztóreformot a régi korrupciónak is keresztül akarta hajtani. Erdély gazdasági fejlődését ezek után a legszűkebbnek kell éretni. Hiszen a megállapított földbérlet még az adók fizetésére sem lesz elegendő.

MŰVESZET.

Az aradi színház.

Róna Dezső az igazgató most hozza nyilvánosságra az augusztusban megnyitandó színház tantervét. Az egyes tanfolyamokban drámai vigjátéki, operai és operett-szakban képezik ki a növendékeket a budapesti színházakademia tanterve szerint. Lesznek egy és két éves tanfolyamok. A növendékek időközönként a városi színházban nyilvános vizsgálódásokat fognak tartani. Az iskola igazgatója és egyúttal az énektanfolyam vezetője Róna Dezső lesz, a drámai és vigjátéki szakokat Várnay Jenő, Forgács Sándor és H. Harmath Józsa fogják vezetni, zeneelméletet Gellért Pál karmester tanít, az operett-tanfolyamot Győző Alfréd vezeti, a táncokat pedig Benkóné tanítja. Dramaturgiát és irodalomtörténetet Károly József fog előadni.

* A bukaresti nemzeti színház vendégszereplése Aradon. A román főváros első társulata ma este kezd meg több napos vendégszereplését az aradi színházban a Hamlet-tel. A vendégszínészek érkezésének ünnepélyes külszint akart adni a város vezetősége s ezért úgy volt, hogy a déli 12 órakor befutó színészkülönvonatot betöltik a városba s a város háza előtt a hatóságok képviselői üdvözöltek.

szintársulatot. A vonat azonban csak nagy késéssel délután három órakor érkezett meg s így minden ünnepelés elmaradt.

* Győző Alfréd gyógyultan hazatért és betegsége után pénteken lép fel először a Mágus Miskában.

* Aradi szerző Temesvárott. Polgár Lászlónak, a Milko-o szövegírójának Tóbiás című egyfelvonásos operettjét kedden mutatták be a temesvári nyári színházban. A szellemes, kedves apróság, a melyhez Csányi Mátyás szerzett invenziós muzsikát, nagy sikert aratott.

* Farsang tündére nagy operette úgy az aradi szereposztás, mint kiállítás tekintetében a legmagasabb igényeket is kielégíti.

* Ma pikáns műsor a Modern Kabarében. A nagy sikert aratott pikáns műsort ma megismétli a kabaré. Színrekerülnek: „A dinnye“ és „A cselédszerző“ című bohózatok.

Minden ezrest el kell fogadni!

A polgármester által hétfőn összehívott nagygyűlés folyományaiképpen ma egy szűkebbkörű bizottság foglalkozott az aprópénzmizériával és a segítséssel lehetőségéről. Crisan Aurél dr. városi prefektus elnökle. Alatt ült össze ez a bizottság, amelyen résztvettek Arsenovici min. tanácsos pénzügyigazgató, Gritta Ovidiu rendőrprefektus és a bankok képviselői. Arsenovici min. tanácsos az aprópénzspekuláció megszűnésének szükségességéről szól, elmondja, hogy a kereskedők nem tesznek eleget az aprópénz beszolgáltatási rendeletnek. A rendőrségnek és a közönségnek mindent el kell követni, hogy, Aradról ne vigye-

Halálán van a volt német császárné.

KARLSRUHE. Neue Badtsche Landeszeitung egészen megbízható forrásból arról értesül, hogy a volt német császárné, aki szervi szívbaiban szenved és jelenleg férje mellett a dorni kastélyban tartózkodik, oly súlyosan megbetegedett, hogy végzetes fordulattól tartanak. Erre az eshetőségre már megtették az előkészületeket.

Cselédleányok nem járhatnak este az utcán.

Közíró tétetik, miszerint a háztartásbeli női alkalmazottaknak (szobalány, szakácsnő, cseléd) Arad város utcáin járni vagy nyilvános helyen tartózkodni este 9 óra után tilos. Kivételt képeznek azon háztartásbeli alkalmazottak, akik keltezően igazolni tudják, hogy gazdáik részéről valami különös elmulasztással megbízatásuk van. Az ezen tilalom ellen vétők ellen a megszigorabb a rendőri büntető eljárás fog alkalmaztatni. Gritta rendőrprefektus.

Rejane és Edward király.

A legnagyobb francia színésznők egyike halt meg Gabrielle Rejaneben, akinek életéből az alábbi kedves derűs epizód járta be legutóbb a világsajtót. Rejane asszony összes hódolói között talán VII. Edward angol király volt a legszedültebb még walesi herceg korában. Egyidőben azt is beszélték, hogy a francia-angol antant kordialban a művésznőnek nem kis része volt. Amikor Rejane asszony legelőször találkozott a walesi hercegből lett angol királlyal, a régi bizalmassággal repült feléje és nem akarta észrevenni őfelségének bizonyos rezervjét. Eppen vacsoránál ültek, nagy és képzelhetően előkelő társaságban, amikor Rejane asszony egy mogyoró nagyságú darab jeget vett ki a pezsgős vödörből és azt az angol király nyakába csuszította. A hatalmas uralkodó egy pillanatra megdöbbsent, majd enyhe bánatossággal mondotta egykori imádottjának:

— Bocsánat asszonyom, már nem vagyok herceg, királylyá lettem.

Rejane asszony gyorsan feltalálta magát, mélyen meghajolt Edward király előtt, mondván:

— Pardon Sire, ne haragudjon, de majdnem elfelejtettem.

nek ki aprópénzt s ebben a munkában elsősorban kíméletlenül kell eljárni a kávéházakban aprópénzfelváltással foglalkozó üzletréssel szemben. Hehs Béla, ragó Rezső bankigazgatók, Gritta rendőrprefektus és Zina Tibor marai főtitkár felszólalása után Crisan Aurél prefektus arra kéri a bankokat, kezeljék liberálisabban az ezres és tízezres bankjegyek elfogadását és csakis a durva hamisításokat utasítsák vissza. Erre válaszolva az aradi bankok vezetői egyetértőleg kinyilatkoztatták, hogy ezután nem gördítenek akadályt az ezer és tízezer koronás bankjegyek elfogadása elé.

